

Andreas Celichius

**ORATIO. || DE FORMVLA DE=||CLARATIONIS, ALIQVOT || LOCORVM DOCTRINÆ
CAELESTIS, || de quibus inter Doctores Augustanæ Confeßi=||oni addictos,
aliquandiu hactenus || disceptatum fuit || HABITA STENDALIAE ||
PRAESENTIBVS QVAMPLVRI-||MIS, ECCLESIARVM ET SCHOLA-||rum veteris
Marchiæ, gubernatori-||bus ac ministris. || Ab || ANDREA CELICHIO, ECCLE-
||siarum veteris Marchiæ Super-||intendente.**

Magdeburg: Kirchner, Wolfgang, 1577

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1913858715>

Druck Freier Zugang

Helitius

Trasio de formula dei Laramionis

1577.

F 9

4891.

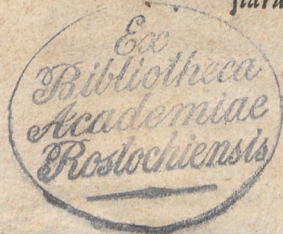
Fg-4891.

ORATIO.
DE FORMULA DE-
CLARATIONIS, ALIQUOT
LOCORVM DOCTRINAE CAELESTIS,
*de quibus inter Doctores Augustanae Confessi-
oni addictos, aliquandiu haecenus
disceptatum fuit*

HABITA STENDALIAE,
PRAESENTIBVS QVAMPLVRI-
MIS, ECCLESIA RV M ET SCHOLA-
rum veteris Marchiae, gubernatori-
bus ac ministris.

Ab

ANDREA CELICHIO, ECCLE-
siarum veteris Marchiae Super-
intendente.

MAGDEBVRGI

Wolfgangus Kirchnerus excudebat.

M. D. LXXVII.

ORATIO

DE FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

CA. FORTI M. L. A. D. E.

WOLFGANG KROHN

WOLFGANG KROHN

WOLFGANG KROHN

WOLFGANG KROHN

WOLFGANG KROHN

WOLFGANG KROHN

WOLFGANG KROHN

MAGNIFICO ET
AMPLISSIMO VIRO, D.

IOHANNICOPO, LL. DOCTORI, ET

Illustrissimi Principis, Electoris Brandenburgici Con-

siliario præcipuo &c. Domino & patrono

suo reuerenter colendo.

S. P. D.

Lim mercede condu-

xerunt Ethnici præficas, quæ ad Illu-
striores Heroû exequias falsis lacry-
mis & luctum simularent, & planctum
facerent, arripuitq; tandem Romanæ
quoq; Ecclesiæ κακοζήλια illas inepti-
as, vt plerosq; alios Gentium ritus, Idolomaniam &
impietatem extremam redolentes. Nos verò vtinam
roti ipsi, sine præficis, in lacrymas aliquando soluere-
mur, & iusto luctui indulgeremus, propter Ecclesiæ or-
bitatem, quam vltimus & inuietus Filij DEI Armiger
ac præliator LVTHERVVS, cum die Concordiæ &
Constantiæ ex media acie & victoria ad caelestem tri-
umphum deduceretur, ita post se reliquit, vt Adaman-
tino deinceps clauo veri de doctrina puriori consensus
fracto, iam pridem meris turbis ac vociferationibus res
agatur, εν αἰς ἀκρὲς δουδερ̃ ενδεδεσ̃ ενδεδενε̃: Et multi sunt etiam
non postremæ Autoritatis Theologi, qui iuxta Basilij
dictum τεχνολογοῦσι, οὐ θεολογοῦσι, καὶ αἷας τινὰς συγγράφουσιν.
Proinde rectè mihi fecisse videor, quod Lutheri effi-
giem hoc aliquando Epigrammate insigniui:

A 2

Sancte

Sancte pater, quoties tua conspicio ora, Luthere,

Letitiam toties, tristitiamq; fero

Letitiam: quod te lux vivo dia refulsit,

Tristitiam: quod te lux moriente fugit.

Cum itaq; de voluntate Illustrissimi Principis Electoris Brandenburgici, Domini nostri clementissimi, superioribus diebus, formulam declarationis, illorum doctrinae capitum, de quibus haecenus Augustanae Confessionis defensores, hostili prorsus animo, non citra magnum Reipublicae Christianae dispendium, nec sine tripudio hostium Evangelij, aduersum se inuicem concertarunt, Ecclesiarum & Scholarum veteris Marchiae ministris proponerem, multi equidem fuerunt, qui nec in publico confessu à singultibus & fletu sibi temperarent, testati abundè satis, quanto animorum desiderio tam laetam tristissimae illius Tragediae Catastrophen expeririissent.

Ad te verò, Magnifice & Amplissime Vir, Domine & patrone obseruande, orationem in frequentissimo nostro atq; honestissimo conuentu, quem ex omni parte Θεοσεβέστων, καὶ φιλαληθέςτων fuisse affirmo, breuiusculè à me habitam, mittere nunc volui, vt & significationem aliquam meae erga te obseruantiae publico testimonio ostenderem, & tibi Viro tam pietatis quàm Iuris consultissimo amantissimoq; studia mea, Ecclesiae CHRISTI magis magisque aliquando, si longius vitae spatium DEVS mihi concesserit, profutura, & meliorem famam Inclytae huius Regionis, quae vtriusq; nostrum patria est, ortumq; & cunas nobis praebuit, splendidius fortassis illustratura, commendarem.

Laudatur

Laudatur Salomon, quod præcipuas, in populo
DEI, gubernationis partes non peregrinis, sed suæ
tantum gentis hominibus commendauit, vt qui sciret, ^{2. Par. 8.}
tales plerunq; ardentius patriam diligere, & ad ornan-
dam illam, omnes conatus & actiones suas potissimum
referre. In hoc exemplum ego quotidie intuens, &
me ipsum ad præclare de nostris Ecclesijs & Scholis me-
rendum exuscito, & simul crebris gemitibus DEVM
inuoco, vt multos Christiani nominis Principes illud
ipsum sapientissimi Regis consilium feliciter imitari
faciat. Te valere ~~maxime~~, & quemadmodum egregie
cœpisti, ita porro quoq; semper in illustrissima Arctoa
aula beneficium erga ministros Ecclesiæ Abdiam age-
re, & magnanimi quoq; Abdemelechis personam, in
tuendis spectatæ sinceritatis doctoribus, sustinere, toto
pectore opto. Stendalia XIII. Augusti, Anno
M. D. LXXVII.

T. M.

Obseruanter colens.

Andreas Celichius,
Ecclesiarum veteris Mar-
chiæ Superintendens.

A 3

Oratio

ORATIO.

Puritas
Religionis
varijs
mutilatio-
nibus ex-
posita.

Neminem in hoc venerabili cœtu tam ferre-
um esse arbitror, quin vehementer commo-
ueatur, quoties animo secum repetit conti-
nuam Ecclesiæ historiam, de tetris ac hor-
rendis confusionibus errorum, quibus
homines fanatici doctrinam diuinitus traditam, & mini-
sterio salutarium organorum Spiritus Sancti repurgatam
subinde, & explicatam rectè, flagitiosa audacia multi-
pliciter deprauare, contaminare, & conuellere nunquam
non student, eaq; ludendi opinionibus rabiè, & litigandi
pertinacia demùm fit, vt vera Religio non diu in eadem
puritate maneat, sed, quemadmodum diei ac noctis perpe-
tua vicissitudo est, ita lux Euangelij, cùm radios ali-
quanto tempore clarissimos sparsit, tandem vel obscuras-
tur rursus, vel occultatur prorsus, à Diaboli satellitibus,
qui, tanquam Furie ex Inferis emissæ, fontes Israelis,
cæno corruptelarum iniecto, turbant, & truncatis Eccle-
siæ manibus, quæ sunt ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, fundamentum
optimi & tranquillī status superbe atq; audacter euertunt.

Quàm citò enim satietas & fastidium verbi cælestis
mundo obrepit, vel nostra hæc ætas, vt nunc aliorum
temporū exempla non attingam, satis testatum facit, in
qua multi passim & antea fuerunt, & nunc quoq; sunt,
quos proprijs affectuum & furorum fluctibus agitari poti-
us, &

us, & quouis seductionum vento circumferri magis inuat,
 quam custodes esse præclari illius depositi, quod Filius
 DEI Dominus noster IESVS CHRISTVS,
 ex sinu æterni Patris prolatum, & in hac postrema tan-
 dem mundi senectæ, à scorijs ac fecibus Humanarum tras-
 ditionum, spinosisq; Labyrinthis prodigiosorum dogma-
 tum ac cultuum, erutum denuò & sapienter atq; fideliter
 illustratum, maximopere nobis commendauit, vsus ad
 eam rem vltima Euangelij sui Tuba, Reuerendo & Sana-
 cto Viro Doctore MARTINO LUTHERO, *Lutheri*
Antichristicida, cuius o pera, vigilijs, ac laboribus, libri *Labores.*
 Prophetici & Apostolici, à situ & squalore, in quo iace-
 bant, vindicati, Ecclesia collapsa instaurata, doctrina
 vaga ac dissipata, in vnum corpus redacta, tenebræ horri-
 biles discussæ, multarum ociosarum, & quæ præstigijs ac
 blasphemijs innumeris refertissimæ essent, disputationum
 & questionum nodi dissecti, sublata conscientiarum car-
 nificina in exercitijs pœnitentiæ, ostensum Legis & Eu-
 angelij discrimen, patefacta iusticia Fidei, monstrati fon-
 tes verarum consolationum, & cultuum DEO placen-
 tium reuelata ἀποκαταστασις Christianæ libertatis aduersus
 tristissimam animorum seruitutem, totiusq; Regni Ponti-
 ficij turres expugnatae, nerui incisi, vires fractæ, non
 quidem armis ferreis, aut machinis æneis, sed solo Spiritu
 oris CHRISTI, cuius administer & præcursor,
 ante Nouissimum, non ita multò post secuturi Iudicij, di-
 em, Lutherus fuit.

Hoc

Falsorum
Fratrum
rabies.

Hoc ingens bonum & donum, quod nulla rerum ca-
ducarum & commutabilium possessio exaequare unquam
potest, cum amplecti cupidissime omnes, & gratis menti-
bus ac linguis prædicare certatim deberent, non pauci
contrà ex gremio Renascentis Ecclesiae & societate Luthe-
ri egressi, ut & ipsi Lux Mundi fierent, facti sunt Cruce
Mundi, & Viperae ac Carcinomata totius Reipublicae
Christianae, quam, deprauata nefarie sana doctrina, &
accensis dissensionum facibus, crudeliter lacerarunt.

Varia
classes A-
postatarum.

Quosdam enim ambitio & æmulatio impulit, ut auto-
res fierent proditæ & corruptæ veritatis: Et cum eum
doctrinae & Autoritatis gradum, in quo Lutherus à
DEO collocatus erat, assequi non possent, gloria ipsius
vehementer vrebantur, certabantq. inter se de Antecellen-
tia, per quam se quoq. tollere humo, victoresq. Virum vo-
litare per ora valerent.

Antesignanos in hoc exercitu tum alios fuisse scimus,
tum illos cumprimis, qui ex iis Auspiciis cænæ Dominicæ fe-
cere τῆς κυριακῆς, & de statu veræ sententiæ verborum
CHRISTI facili ac præcipiti superbiæ lapsu deturba-
ti, Pyrrhonicis suis ac Chrysippæis argutis & strophis
etiamnum hodie plus tribuunt, quam ipsi Filio DEI,
merosq. in Ecclesia Aristoteles, Euclides, ac Ptolomeos
crepant, fiuntq. metitores cælestium, & partitores impar-
tibilem, quemadmodum Epiphanius loquitur. Imò in
epipha. eum quoq. cæcitatis scopulum impingunt, Homines fastu
Anomais. ebry, & persuasione eruditionis fascinati, ut aduersus
Anti-

Antichristum Romanum voce & scriptis dimicaturi Antichristos & ipsi representent. Nam qui Antichristi, nisi CHRISTI rebelles? Qui pseudoprophetae, nisi adulteri Euangelisatores? Qui lupi rapaces, nisi sensus Tertul: de & Spiritus subdoli? sicut Tertullianus hac ^{in ge-} ^{præscript.} ^{Hæret.} minat.

Alij, cum experientia discerent, studium & professionem veræ Doctrinæ innumerabilia odia atq; pericula commitari, temporibus duris ac difficilibus seu metu fracti, seu blanditijs aut præmijs victi & capti, Pontificiarum Abominationum semina denuò spargere cœperunt, & impios cultus approbarunt.

Quidam, etsi videri vellent, se Lutheri sententiam retinere, falsas tamen interpretationes ipsius dictis affingebant, & violentè ad sua placita detortis eius Viri Testimonijs, multas inde absurditates coaceruarunt, ac in suspicionem perplexæ & ambiguae locutionis apud alios ipsum adducebant, aut in ^{dogma} ^{depræhensi} ^{non} ^{volunt} ^{sed} ^{didicimus} saltem Lutheri scripta acceptabant, publiceq; insuper vociferabantur, multa eum, si diutius superstes mansisset, vel explicatius traditurum, vel in uniuersum etiam retractaturum fuisse.

Plerisq; etiam, vt fit, motis semel rebus, meram sophisticam exercere libuit, vt in pelago contentionum nauigantes, adulteratis verbi testimonijs non aliter ludere possent, atq; pueri Astragulis.

B

Mira

Mira quoq; semper est mentium Humanarum instabi-
litas, ideo multi studio Novitatis veram & vsitatam do-
ctrinam contempserunt aut corruperunt, aliam autem, quæ
minus vulgata esset, & speciem Sapientie haberet, ac
Rationi blandiretur, excogitarunt, & popularium ac
plausibilem opinionum nœnias prurientibus auribus oc-
cinnerunt.

Ipse quidem Lutherus, Spiritu roboris, celsiq; & in-
trepido animo præditus, vel solo Clarissimi nominis sui
fulgore multis id genus vertiginosis Homini-
bus pauorem incussit, sed hoc speculatore ex statione sua euocato, maior
deinceps ingeniorum petulantia Ecclesiam inuasit, & li-
centia fingendi novas corruptelas vehementius longè latèq;
grassari cœpit, similis flumini rapidissimo, quod, ruptis
aggeribus, fertur in arua furens cumulo, camposq; per
omnes, cum stabulis armenta trahit.

Quamquam enim post obitum quoq; Lutheri, non pau-
ca Pharmaca his morbis opposita fuerunt, mansit tamen
hactenus immedicabile malum, nec possunt ope Humana
sanari pernicio-
sa prauorum dogmatum contagia, quæ
Gangræne instar serpant, rapidumq; in ouilia tota virus
agunt, ubi non vna eademq; in probatoribus etiam Theo-
logis, & principibus Reipublicæ Ecclesiasticæ viris, ad
restituendos confusionum ignes, alacritas atq; industria
emicat. Et multi omnibus temporibus sunt ἐπαπορίστους
qui consilia politica secuti, nihil omnino de salute Ecclesiæ,
feruent

Inefficacia
remedia
corrupte-
lis opposi-
ta.

feruentibus certaminum procellis, anguntur, sed hoc potius agunt, ut præsenti statui sese accommodent, & vniuersam Religionem ad suas vtilitates attemperent.

Primo autem loco ad Typographos res deuoluta fuit, & non docti solum, sed etiam indocti, magna animorum ^{1.} ^{Scriptio-} ^{nes.} vehementia editis scriptis, in architectos & patronos errorum, calamum strinxerunt, pio sanè atq; laudabili instituto, nisi bona melioris causæ auspicia pessimus tandem euentus tum infirmasset, tum deformasset.

Non etenim possunt victi desistere cæpto, quibus φιλονεικία & Rixatrix Sophistice cordi est. Et, quid non audet pertinacia? (inquit Hieronymus) Quasi contritus coluber, eleuat caput. Inde factum fuit, ut autoribus corruptelarum grauis exardesceret atro Felle dolor, quod viderent, errata sua et in lucem produci, & verbo veritatis sapienter & constanter refutari. Quo circa ad maledictionem illi partim conuersi, virulentissimis eos proscioldere conuicijs, quorum παρρησία suis conatibus obstare animaduertebant, partim folia ficulnea contexentes, multis speciosis rationibus ac ^{παραλογισμα} paradoxa sua ita tinxerunt ac pinxerunt, ut non plebejs & imperitiis saltem, verum etiam magnis & doctis in Ecclesiastica & Politica gubernatione viris fucum facerent.

Neq; dissimulari porrò debet, multos etiam ex Orthodoxæ partis ducibus, zelo quidem præditos fuisse, sed non

eo semper, qui coniunctus esset cum scientia. Quidam enim cum aduersarijs temerè congressi, inscitiam suam prodiderunt, Alij, non tam pietatis defensione suscepta, quàm magni nominis splendore quæsito, vel remissius, atq̃ par erat, vel turbulentius etiam, quàm necesse fuit, praelia Domini gesserunt. Rursus videre licuisset, qui, propter quorundam ^{σφάλας} pauca, integros eorum libros in vniuersum explosos atq̃ abolitos cuperent, non ab simili propè consilio, ac si quis infantem, vnà cum sordidatis fasciis, abijciendum putet. Publicam deniq̃ causam priuatis suis affectibus qui prætenderent, reperti fuere, atq̃ adeo illi ipsi omnem doctrinæ & eloquentiæ suæ conatum in aliorum perniciem atq̃ ignominiam meditati, & studio contentionum, extra cancellos non modestiæ tantum, sed ipsius etiam veritatis aliquantò longius interdum prouecti, oleo, quod dicitur, flammam addiderunt.

Excitatis namq̃ controuersijs, & inclinatione aliqua sanæ doctrinæ facta, maior fermè, sicut in exercitu, prima acie ab hostibus perrupta, tumultuatio sequitur, textitq̃ Diabolus longam errorum telam, & multi dum vitant vitia, in contraria ruunt.

11. ^{Synodi & colloquia.} Hac igitur via cum non successisset, decursum secundo Loco fuit ad Synodos & deliberationes ac disputationes aliquot, vbi præcipui Ecclesiarum Germaniæ Doctores, placidè inter se collatis sententijs, infelicia illa dissidia, tristissimaq̃ certamina, ex Verbo DE I componerent, & lite dirempta, dulcissimam tandem, quasi iure post liminij, pacem atq̃ concordiam nobis restituerent. Nam

Nam & pia vetustas olim, ad sananda vulnera Eccle-
siae, multum praesidiū, in congregationibus & colloquijs
istiusmodi, positum habuit, & Athanasius inquit: Syno-
dos esse alteram manum, ad retinendam aut sarciendam in
Ecclesia concordiam. Verū enim uerò longē diuersum
ipse Athanasius postea fuit expertus, cum in congressibus
Episcopalibus, non semel, Arianorum calumnijs & factis
onibus circumuentus, atq; oppressus penē, in exilium pelle-
retur: Et quod Nazianzenus, de suorum temporum Syno-
dis refert, nullam earum habitam fuisse, ex qua non
maiori animorum distractione atq; exulceratione disces-
sum sit, idem nostra quoq; aetate frequenter accidisse, non
obscurum est.

Si qua enim de controuersijs Theologicis colloquia
hactenus instituta fuere, ea vel inquietorum Hominum
Machinationibus in primo statim limine abrupta, vel
ἀνεπιτυχίας & cruenta prorsus digladiatione rescissa sunt, cum
pars aduersaria sententiam conceptam mordicus defen-
deret, multiq; scientes mentiri mallent, quam veram
doctrinam amplecti. Sic scilicet pellitur ē medio sapien-
tia, vi geritur res, Nec doctis dictis certatur, sed male-
dictis.

Pleriq; etiam conuentus talem sortiti sunt exitum, ut
φιλοσώτει νομήν nouarum opinionum Magistri, Thraſonice
postea gloriarentur, superiores alijs sese extitisse, pal-
mamq; eruditionis & Veritatis reportasse, eodem nimirum
modo, quem Arianis quibusdam familiarem fuisse, scribit

Posidonius. Victi enim illi non victori Augustino, quem quidem diuinarum Scripturarum fulmina emittentem sustinere non poterant, sed sibi potius ipsis canebat ^{ἐπιβίβοντο}. Hos imitati, post colloquium Marpurgense, Sacramentarij, impudentissimam fabulam apud omnes passim euulgarunt, Lutherum animo & pedibus in ipsorum ^{χεῖρσιν καὶ ποσὶν} concessisse, fratrumq; etiam nomine illos dignatum fuisse. Ita quidem confundi impietas aliquando potest, contundi autem haud aequè se patitur, quemadmodum præclare dixit Hieronymus.

Iam & hanc maculam Synodis aspersit zizaniorum seminator, quod experientia compertum habemus, Acta Synodorum diuersa omnino fide, diuersoq; etiam vt plurimum tenore, in vulgus spargi, habenturq; deinde pro Cothurnis, quibus non tam Veritatis species quasi per transfennam ostendi, quam corruptelarum nebulis praesidijs aliquid conflari possit, sicut Exempla proximorum aliquot congressuum docent.

III.
Concilia-
tiones.

Proinde etiam illa spe deiecti pacificatores, fucosis Tertio Loco conciliationibus sese dediderunt, quibus si non Veritati, tamen tranquillitati consuleretur, & quia ipsis vulneribus Ecclesiae opem ferre non possent, cicatricibus saltem mederi voluerunt, seu, vt rectius dicam, non ipsam scaturiginem, sed riuiolos tantum errorum conati sunt obstruere.

Sancitæ

Sancite igitur ἀμνηστία, & silentium nescio quibus,
imperatum, iniustissimo certè aduersus Athletas CHRIS-
TI præiudicio, qui ad eum vsq; diem in acie pro Veritate
tuenda steterant, mendaciorum nervos gladio verbi inci-
dere assueti, atq; in posterum etiam parati: Excogitate
præterea, sicut olim in Syrmienti decreto, nouæ & ambi-
guæ loquendi formulæ, quæ, si ab vtraq; parte reciperen-
tur, dissidium tollerent.

Istiusmodi pacem, οὐδ' ἔτι καλὴν, οὐδ' ἔτι καλὴν, οὐδ' ἔτι
συνέπιστα, quidam incuntes, veteris discordiæ incendium,
nouo superadiecto igne, vehementer auxerunt. Nam
Hostes Veritatis κολακευτικῶς illa collusione magis confirma-
ti sunt, pij autem crudelius postmodum habiti, & sedibus
suis eiekti, imbecilles grauiter perturbati, Eceboli verò
imitatores eò persuasionis deducti, vt arbitrarentur, se
ambabus sellis sedere posse, sapientiamq; hæud vulgarem
esse, si quis temporis seruire, & ad præsentem statum sese
inflectere norit.

Cum itaq; nec scriptorum publicorum multitudo, nec
Synodorum frequentia, Nec discurrentium etiam Conci-
liatorum facti conatus, exhaustiq; labores quicquam pro-
mouerent, Pontificiæ Idolomaniæ defensores, spe atq;
animis potiundæ aduersum nos victoriæ inflati, doctri-
nam Euangelij contumeliosè traduxerunt, tanquam
Pomum Eridos, & materiam litis, quæ tot distra-
cta opinionibus, nec constare sibi, nec consistere
etiam

etiam aut durare diutius possit. Reliqui ea occasione arrepta, pro se quisque operam dedere maximam, ut, bonitate causæ destituti, partem meliorem numerosa multitudo superarent, ideoque nunc Principum animos sollicitando Gnathonum more aulis sese insinuabant, nunc, populi applausum venando, publicolas agebant, Nunc, posteritatis quoque assensionem maturè captando, apud florem studiosæ iuuentutis *χρησολογίας* suas artificiosè venditabant, quas deinceps tantò felicius in alijs Ecclesijs & Scholis propagari posse intelligebant, quantò plures habuissent scelerum fraudisque discipulos, quorum aliqui cum Polychronio Monotheleta non dubitarunt dicere, Malle se cum præceptoribus suis errare, quàm cum alijs rectè sentire.

Neque verò quisquam, Rebus tam perplexis atque confusis, lætam illius Tragediæ Catastrophen potuisset prospicere, cuius actor Homicida & Mendax Sathanas, tot diffensionum Arietibus, turres Veritatis in defesso studio, ac furore incredibili hætenus oppugnavit, nisi ipse Filius DEI perpetuus custos ac Medicus suæ Ecclesiæ, præsentissimum tandem extremis morbis remedium, & optatissimum luctantibus cum dubitatione conscientijs portum ac perfugium clementer nunc ostenderet.

Is certè non est ociosus spectator certaminum Ecclesiæ, sed idonea rursus oportunitate dirimit controuersias, diiudicatque inter veros & falsos Doctores, per salutaria media, sicut hoc tempore crebris gemitibus & votis ardentibus piorum excitatus, singulari ac Heroico impetu, ad suscipi-

fufcipiendum purioris doctrinae patrociniū, incendit duos
Illuſtriſſimos & pientiſſimos Principes Electores, Saxo-
nem & Brandeburgicum, qui de ſtatu Eccleſiæ magis,
quàm de ſuis rebus, ſolliciti ſunt, quemadmodum hoc no-
mine Theodoſium quoq̃ Imperatorem publice olim laudauit
Ambroſius: Et ne diuini Verbi veritas Euripo atq̃ æſtu ^{digna}
litigationum diutius agitetur, aut ſurſum verſum, pro ^{principi-}
libidine Humanarum cupiditatum, rapiatur, nimiumuē ^{bus viris} cura:
altercando penitus amittatur, ſancto illi conſilio, operaq̃
nunquam ſatis prædicanda, ſumptibusq̃ verè regijs, per
primarios aliquot Theologos, hoc iam nobis effectum dant,
vt examinatis ordine capitibus, de quibus aliquandiu fuit
diſceptatum, & euerſis mendaciorum plauftris, reſecta
multiplicium zizaniorum Luxurie, & ſordibus abſterſis,
nitidiſſimum rurfus Triticum, purumq̃ putum habeamus
Aurum, Formulam nimirum p̃j de doctrina cæleſti con-
ſenſus, Lucernamq̃ pulſis Tenebris, clariſſimam, cuius
uſus, Eccleſijs Germanicis, quæ confeſſionem Auguſta-
nam, pro totius Prophetica & Apoſtolica ſcripturæ cor-
pore, habent, atq̃ agnoſcunt, eam deinceps, CHRISTO
duce & auſpice, præſtare poſſit commoditatem, vt con-
ceptis, in tot veterum atq̃ recentium Hallucinationum
turpitudines, iuſtis irarum atq̃ odiorum flammis, &
præſentia certamina rectè diuoſcere, & futura etiam deli-
riorum portenta, vt eſt hoc ſeculum Hæreſibus fœcundum,
cautius vitare, & maiori deniq̃ ſtudio, cura atq̃ diligen-
tia repara tam hanc ſinceritatem omnes tueri diſcant.

Eius formulæ Summam complectitur præsens hic Liber, non ita multò antè à summo harum Regionum Magistratu, Principe Electore Brandenburgico, Domino nostro clementissimo, ad nos missus, ut de clementissima ipsius Celsitudinis Voluntate, Ecclesiarum & Scholarum veteris Marchiæ gubernatoribus constaret, omnibusq; ac singulis vobis hoc καμύλιον vera animorum submissione amplectendum proponeretur.

Et si enim Ecclesia non regitur Humanis consilijs, & Princeps etiam noster, tantam sibi potestatem nequaquam sumit, ut proprio suo Arbitrio normam ac formam aliquam docendi cuiquam velit obtrudere, tamen scit ipsius Celsitudo, & hoc ipso facto nunc ostendit, illam demum Heroico genere, & sedentibus ad gubernacula principibus Viris dignam esse laudem atq; industriam, si & ipsi membra ac socij sint veræ Ecclesiæ, & populum rectè de DEO doceri curent, imò & Euangelij propagationem omnibus officijs adiuvant, quod quidem fieri non potest, sine emendatione Doctrinæ, de qua maturè & diligenter ipsis cogitandum est. Ideò conuocatis ante annum probatioribus suis Theologis, vehementi gaudio perfusus fuit, cum intelligeret, has paginas cum Verbo DEI planè congruere, eamq; ob causam, tantò libentius etiam Illustrissima sua Autoritate, & librum hunc contra Hominum turbulentorum petulantissimas Arrosones, circumdatum esse, & Testimonium quoq; ad omnem posteritatem, viuum ac verum extare voluit, Doctrinam Euangelij, non tantum ab infima & obscura fece plebis, sed à nobilissimis
etiam

etiam, maximæq; in Imperio Romano, sapientiæ ac digni-
tatis, & Regiæ profapiæ familijs, amatam atq; assertam
fuisse. Et quemadmodū Prudentius calumnijs Symmachi,
vociferantis, promiscuam duntaxat populi colluviem Eu-
angelium fouere, rectè & constanter opposuit antiquissi-
mas, & generosas Grachorum, Aniciorum, ac Paulino-
rum familias, summa quibus fuerat, CHRISTVM
cognoscere, cura. Ita nos Pontificum parasitis, eandem
Cantilenam repetentibus, opponamus tum alios Germaniæ
proceres, Euangelium cupide amplexatos, tum verò nostræ
in primis patriæ patrem, qui nec ipse Tyro est in Religio-
ne Christiana, nec parū etiam exercitatus in depræben-
dendis ac dissoluendis corruptelarum laqueis, sed doctri-
nam cælestem ita didicit, vt & in quotidianis exercitijs
Fidei ac pietatis sapienter ea vtatur, & ad intelligendas
ac fugiendas præstigiatorum veteratorias fraudes feliciter
instructus sit.

De Alphonso Rege Hispanico & Neapolitano tra-
dunt Historiæ, quater & decies illum sacra Biblia perle-
gisse. Noster verò Princeps non tantū scripta Propheti-
ca & Apostolica diligenter euoluit, sed ad Bibliorum lecti-
onem etiam adiungit commentarij loco, Tomos librorū Lu-
theri, qui aliorum quorumcunq; interpretationes longissimo
intervallo post se relinquūt. Et quia non turpe saltem, sed
nefarium quoq; ac sceleratū est, si ad tanti Principis exem-
plar nec y se componant, quos Ecclesia pastores & Scho-
larchas salutat, vestrū nunc erit, postulata ipsius Celsitudi-
nis debita animorum subiectione & audire & exequi.

Col. 3.

Nazian.

in Apolog.
de Fuga
sua.

Zonar.

Tom. 3.

Tria autem potissimum sunt, quæ in mandatis habemus, sicut literæ ostendunt. Primum est, ut actionem hanc ab invocatione DEI & sanctis precibus exordiamur. Omnia enim in nomine Domini IESV Apostolus fieri præcipit: Et nota est Nazianzeni sententia, τὰς ἐξ ἁγίας, πάντος ἀρχομένων καὶ λόγου καὶ πράγματος ἐκ Θεοῦ τε ἀρχομένων καὶ ἐξ Θεοῦ ἀναπαύομαι. Secundum, ut ad disertam, artikulatam & perspicuam ipsius Libri prælectionem adferamus aures atq. animos attentos, & nulla præiudicii alicuius temeritate fascinos. Tertium, ut totius libri sententiam, ab analogia veræ doctrinæ & Fidei nusquam exorbitantem, & plurimorum iam antea calculis approbatam, nostrarum quoq. subscriptionum testimonijs habeamus ratam, Quemadmodum olim etiam in veterum Synodis, quoties consentanea verbo DEI proposita fuissent capita, faustis hisce acclamationibus vniuersa Episcoporum & cleri concio utebatur: Omnes sic credimus, Omnes idem sapimus, Omnes approbando volentes subscripsimus. Hæc est Fides Apostolorum, Fides patrum, Fides Orthodoxorum. Qui secus fecissent, pænæ illis grauissimæ irrogabantur, sicut Constantinus Magnus eos, qui ad Synodum Niceam vel venire recusassent, vel formulæ confessionis morosè fuissent reluctati, exilio mulctari iussit, commemorante Theodoro lib. I. Cap. 28.

Nunc itaq. coniunctis suspirijs ac votis, ante omnia à DEO petamus felicem huius nostri congressus gubernationem atq. euentum, & simul ipsi commendemus salutem
& in-

& incolumitatem Christianissimi nostri Magistratus ,
quem non ex eorum numero esse constat , qui plures faciunt
voluptates & pabulum Asinorum , quam thesaurum
Verbi , & superbe ac Centauricè ministerium docendi
fastidiunt , sed

Sicut Avis , quæ pro pullis implumibus ipsa
Euolat , & pastum miseris parat , haud secus ille
Pro grege peruigilans , pro legeq; plurima CHRISTI
Consilia in medium adducens , ac Munera promens ,
Æterna laudis præconia summa meretur.

Sæpè etiam in Imperijs subita , & Ecclesijs periculosa
mutationes incidunt , sicut post tempora Constantini prin-
cipatum tenuerunt , Constantius & Iulianus , quorum ille
patrocinium Arianae blasphemiae suscepit , alter Ethnicis
cultibus , & magicis artibus sese mancipauit , ideò & illa
sit bona nostræ ad DEVM Orationis pars , vt casti
maneant in Religionem Minores , Natorum Nati , &
quicunq; orientur ab illis.

Tibi igitur IESV CHRISTE , Fili DEI
& Virginis , Crucifixe pro nobis ac Resuscitate , gratias
agimus , quantas animis nostris concipere possumus maxi-
mas , quod Ecclesiam tuam , quæ , & ætate nunc & mole
calamitatum extreme vrgetur , propitius respicis , & se-
clatis denuò dissensionum tempestatibus , Halcyonia aliqua
nobis concedis , supplicesq; te rogamus , exaudi tuorum

Ministrorum gemitus ac voces, & exuscita mentes nostras
ad amorem piæ ac salutaris concordie, ad curam ornandæ
Ecclesie, & ad studium propagandæ Veritatis. Et
quia non opis est nostræ vitare hallucinationes & errores
doctrinæ, Tu rege nos luce Spiritus sancti tui, ne proprijs
erroribus decepti, aliorumque furoribus impliciti à vera
confessione desciscamus, cohibe linguas Aspidum, frenos
inijce tortuosis Colubris, qui non simpliciter ambulant,
preme ac dele insanabiles ^{αλάσως}, qui Consensum doctrinæ
furenter turbant, Et Ecclesiam tuam horribilibus scanda-
lis deformant, mitiga etiam pœnas, quas meriti sumus, &
auerte ab his Regionibus Turcicas & aliarum gentium
impressiones, quæ toti Europæ infinitam Barbariem ac
vastitatem minitantur, semper tibi inter nos collige semen
sanctum, tuere puritatem Verbi & Sacramentorum, nec
extingui sine studia literarum, Guberna ac defende pios
Magistratus, qui hospitia præbent Ecclesijs & Scholis,
Florentem quoque & incolumem diu serua, Principem ac
Dominum nostrum Electorem, totamque inclitam domum
Brandeburgicam, quæ defensionum ac Nutritionum
officijs Ecclesiam tuam multipliciter & benignè fouet. In
hoc cursu, qui prodest ad Nominis tui gloriam, & multo-
rum Hominum salutem, clementer illos confirma, &
tandem afflictissimam tuam Sponsam, ab omnibus omni-
um confusionum tumultibus ac periculis liberatam prorsus,
& cælestis Beatitudinis stola indutam, letamque ac tri-
umphantem, in æterna gloria & requie tecum viuere fac,
Amen, Domine IESU CHRISTE, Amen.

Implorato

Implorato iam DEI auxilio, quod felix & faustum
deinceps sit, etiam ad libri lectionem nos conuertamus,
nihil curantes quorundam sarcasmos, quibus totū hoc opus
falsē admodum exagitant, similes Apostatæ illi, & om-
nis pietatis hosti, ad quem cuni Orthodoxorum Episcopo-
rum libri fuissent allati, Vna ipse litura illos deleuit, isti-
usmodi addita censura: *Ἀνέγνω, ἔγνω, κατέγνω.* Cui Basi-
lius, vel quisquis ille fuit, ad hunc modum, & rectē quidem
respondit: *Ἀνέγνω, ἀλλ' οὐκ ἔγνω. Εἰ γὰρ ἔγνω, οὐκ ἂν κατέγνω.*

Niceph.
lib. 10.
Cap. 25.
de Iulian.
Apost.

Equidem multis nominibus magnam hic Labor &
Liber apud omnes pios & doctos commendationem mere-
tur, Primum, quod collectores formulæ obtemperarunt
præcepto Apostoli, qui iubet nos Eloquia DEI in Ecclesia
sonare. Neq̃ enim noua dogmata gignunt aut proponunt,
nec sunt Balenæ, quemadmodum Creon in Tragædys pin-
gitur, dictantes ex suo cerebro sententias ouibus, ituris in
suffragia, sed ubiq̃ nos remittunt ad Verbum DEI, sine
quo vniuersa Hominum vita, tristissima nox est, plena
tenebrarum & errorum, in qua nemo sine horrendis lapsi-
bus ambulare potest, nisi facem diuinitus accensam se-
quatur.

I.
Fundamē-
tum huius
Libri est
Verbum
DEI.

Ne verò nostri hi scriptores in allegandis verbi Testi-
monys videantur *ἰδιοβελῆες*, recitant librorū Prophetico-
rum & Apostolicorum sensum & summam ex primarijs
Ecclesiæ Symbolis, quibus nostra memoria annumerari
cepit Confessio Augustana, Carolo V. à nostris exhibita,
& in aliquot Imperij Comitjs repetita, cuius optimus
interpres est Lutherus in omnibus suis scriptis.

Rectē

Rectè ergò Clemens Alexandrinus inquit, *DEVM* sacræ Scripturæ principaliter autorem esse, Reliquorum autem Librorum per consequentiam, quatenus scilicet certissimo atq; immoto fundamento sacræ scripturæ nituntur, quemadmodum de hoc libro verè affirmare possumus. Nam nec Catholicis Episcopis consentiendum est, sicubi fortè falluntur, aut contra *DEI* scripturas aliquid sentiunt, vñ Augustinus docet, contra Petiliani Epistolam.

11. *Gloria DEI in hoc libro asserta.* Deinde & illa prudentia atq; dexteritas hunc librum unice nobis commendat, quod, vti Humanis viribus, cogitatis, inuentis atq; operibus omnia detrahit, quæ nos stram ad *DEVM* accessionem, veramq; apud illum propiciationem concernunt, ita rursus omnia, in quibus caro nostræ liberationis, acceptationis, conuersionis atq; salutis vertitur, solius *DEI* patris benignitati, solius *CHRISTI* deprecationi & merito, & solius Spiritus Sancti vocationi, illustrationi, & gubernationi tribuit, quæ res quantoperè φιλαυθωπία diuinam extollat, & superbissimos Hypocritarum conatus atq; gloriationes infringat, haud facillè aliquis dixerit.

Nemo enim vel Legis rigorem, sua qualicunq; obedientia, cui etiam post regenerationem, perfectio deest, ita mitigauerit, vel opinione & cultu εὐλογοφίας καὶ εὐσεβείας, cui frustra insudatur, *DEI* animum sic poterit demereri, vt iudicio ipsius se sistere, & à culpa & pœna absolui queat, nisi ipsius *CHRISTI* εὐαγγελίου

pro nobis supplicantis, & ^{ἀντὶ} persoluentis, tūm persona,
tūm officium interueniat, quemadmodum hæ ipsæ pagine
luculenta perspicuitate passim inculcant, vbi & Homi-
nem, abyssum omnis miseriæ, contrā vero DEVM,
in Filio mediatore, abyssum omnis misericordiæ nobis ob
oculos ponunt, vt abyssus miseriæ inuocet abyssum miseri-
cordiæ, sicut Sauonorola loquitur, & pro se quisq. cum
Bernbardo dicat: Fortè in te volebas sperare anima mea.
Spera in DOMINO, & non in te, Quid enim es in te?
Quid es de te? Ille sit sanitas in te, qui accepit vulnera
propter te.

Hi limites, quibus Homo peccator & DEVS
saluator, Moysesq. item ac CHRISTVS, accuratè
discernuntur, huc faciunt, vt, Doctores Ecclesiæ, inter
reliqua muneris sui ^{ἐξουσίαν}, in primis discant rectè sece-
rare verbum vitæ, & conciones Decalogi ita exasperent,
vt in præfractis, securis & Hypocritis relinquunt aculeos
veræ contritionis, pauidas autem & consternatas mentes
non iubeant duabus anchoris niti, CHRISTI scilicet
obedientia, & Hominum etiam meritis, quæ sunt pannus
menstruatus, umbrarum somnium, & fumi superbia,
sed hanc vnicam potius ^{παρρησίαν} & ^{καθαρτίαν} ipsis adhi-
beant, vt constitutæ in Epithasi & summo dolorū gradu,
ad solum Filium DEI fide respiciant, & in foraminibus
huius percussæ petreæ umbraculum & receptum quærant
atq. habeant, aduersus peccatum & stipendium peccati.

D

Scribunt

Scribunt veteres, Petrum Apostolum largissimo toties lacrymarum flumine vultum humectasse, quoties recordatus fuit dulcissimarum Concionum CHRISTI, in cuius labijs mellea eloquentia habitabat. Recordabatur autem quotidie, & Blandissimorum verborum ruminatione mentem suam pascebat. Quorsum autem hæc pertinent? Eò nimirum, vt ostendamus, in hoc etiam Libro vberimum gustum tantæ suauitatis nobis præberi. Quæ enim Musica perterrefactis voce Legis & sensu iræ DEI conscientijs maiorem leticiam adferet? quam quod de peccato originis & Iustificatione Hominis hîc repetitur, nos quidem Naturâ deformes, ac reuera pollutos, & reos coram DEO, omnibusq; ærumnis ac supplicijs dignos esse, sed Filium DEI assumpsisse eandem naturam, absq; peccato, vt pro nobis fieret victima, & suam pulchritudinem nobis communicaret? Quid porro incundius accidere potest errabundæ, & lapsibus atq; calamitatibus præoccupatæ ouiculæ, quam quod de persona CHRISTI hîc audit, esse ac manere nunc eum, postquam Verbum caro factum est, Gigantem geminæ substantiæ, & masculinæ assumptæ ex nobis carnis intulisse in consortium Trinitatis, nosq; à Collo & in vtero suo gestare, & accepta potestate omnium rerum, quæ in Cælo & terra sunt, etiam secundum eam Naturam, qua frater noster est, nobis adesse, nostras misérias propius aspicere, nobis opem ferre, errantes in viam reducere, sub cruce anhelantes refocillare, in acie nouaculæ mortis constitutos potenter liberare,

tare, esurientes ac sitientes Iusticiam Corpore & Sanguine suo pascere, & tandem ab orbis & orci furijs nos vindictos prorsus aeterna beatitudine & gloria donare velle. Quàm multis deniq; speculationum scrupulis, & desperationum laqueis obuiam itur, in loco de prædestinatione, vbi ipse CHRISTVS, faciens, patiens, moriens, ac triumphans pro nobis, loquens ad nos, inchoansq; & consummans in nobis ad salutem omnia, Liber vitæ est, omnesq; omnium locorum, temporum, ætatum, ac statuum Homines audientes vocem eius, et credentes Euangelio ad se trahit, illuminat, viuificat, gubernat, confortat, & saluat?

Hec est fragrantia optimi & Euangelici Balsami, cuius guttulæ, quas DEVS ex gremio suæ Miserationis in sulcos & glebulas nostrorum cordium clementer destillare sinit, ossa Humiliata, & medullas arefactas ita penetrant, vt sentiamus leticiam, victricem peccati & Mortis, & confidenter in DEO acquiescamus.

Hoc etiam optimum ac preciosissimum est Aurum, quod non inania *θελυστα* ijs occinit, qui mole peccatorum & pœnarum exerciti luctantur cum tentatione de abiectio-
ne, & dolores Inferorum secum circumferunt, sed veram ac salutarem consolationem anxijis mentibus adfert, & laborantibus ac oneratis animabus requiem monstrat in Vulneribus IESV CHRISTI, qui est Iehouah iusticia nostra.

*Hæ deniq; Margaritæ præstantissimæ sunt, quarum
 sc̃is à Spiritu Sancto propinata, & fide sumpta, quàm
 efficax sit ἀλεξιφάρμακον aduersus lurida Aspidum Inferna-
 lium Venena, morsusq; virulentos, ij nouerunt, quos in
 multarum & magnarum Tentationum paroxysmis, ista
 medicina non leuiter aliquandò recreauit, imò ex Morte
 in Vitam reuocauit.*

111. *Postremò ne quis existimaret, autores Libri Sama-
 riticæ alicuius Religionis centones consuere, aut in grati-
 am quorundam placentinos agere voluisse, quemadmo-
 dum ab ijs sapiusculè fit, in quos Scriptura digitum inten-
 dit, cum de cæcis speculatoribus, mutis canibus, & pul-
 uillorum Concinnatoribus verba facit, nostra hæc formu-
 la tam Negatiuam, quàm Affirmatiuam sententiam vo-
 luit omnibus in conspectu esse, & simul Thesin ac Anti-
 thesin, Veritatem ac veritati contrarias opiniones osten-
 dit, errataq; & corruptelas acriter insectatur. Meli-
 or est enim discordia, pietatis causa suscepta, quam er-
 rantium opinionum & affectuum consensio, vt Nazian-
 zenus verissimè dixit. Et ipse Filius DEI utrinq;
 à nobis requirit, & pacem videlicet & salem. Pacis
 quidem vinculo copulentur inter se mentes rectè sentien-
 tium, vt sint vnum, doceant vnum, fateantur &
 vnum, Qui benè de CHRISTI nomine nomen ha-
 bent. Salis autem acrimoniam representet contradictio,
 aduersus eos instituta, qui fanaticis conspirationibus
 initis,*

Mar. 9.

initis, prauorum dogmatum Magistri, vel impietatis
duces sunt. Ideò Lutherus magno zelo exclamat, inque-
rit: Maledicta sit omnis pax & concordia, per quam
leditur gloria D E I.

Etsi verò nominatim taxantur monstrosi corruptela-
rum foetus, non tamen ubiq; indicio notantur autores erro-
rum, haud sanè eam ob causam, quod quidam illorum
non malè aliqui de Ecclesia meriti, quidam etiam diu
antè iam vita functi sint. Nam vna hallucinatio à fun-
damento discrepans, corrumpit ac destruit omnia, sicut
in Instrumento Musico, vna chorda dissonante, tota har-
monia turbatur. Et quondam Eutychus, Constantino ^{Euseb.}
politane Ecclesie Episcopus, publica contradictione illis ^{lib. 4.}
resistit, qui negabant, in mortuos Hæreticos anathemate ^{Cap. 30.}
animaduertendum esse, cum quidem Iosias Rex non viuos
saltem Dæmonum sacerdotes occidit, verum etiam vrinas
eorum, qui diu antè discesserant, effodit atq; effudit. Sed
dum personæ hic tacentur, Ecclesie tranquillitas specta-
tur, habeturq; ratio imbecilliorum, & explicantur res
vtilis ac necessariae sine omni acerbitate, magno equidem
argumento, scriptores libri nequaquam voluisse priuato-
rum affectuum cupiditatibus indulgere, cum ipsis etiam
aduersarijs, à quibus malè aliquando accepti, pessimeq;
deformati fuere, ita parcant, vt modestie quidem nume-
ros transcendere nolint, & tamen in Veritatis depraua-
tiones grauitè censuram agant.

Proinde nunc restat, ut præclarum & sanctum hunc actum letis auspicijs à nobis inchoatum, pia & salutari animorum coniunctione tandem finiamus, & seposita omnium simulatione tum dissimulatione, suffragijs nostris liberis, voluntarijs ac veris, exoptatam hanc Orthodoxæ confessionis & dulcis Concordiæ formulam, ratam habitam atq; approbatam fuisse, testatum faciamus.

Sozom.
lib. 1.
Cap. 21.

Refert Sozomenus, Eusebianæ factionis Arianos canonibus Synodi Nicenæ non mente sed manu tantum subscripsisse. Ab istiusmodi nos Hypocrisi alienos faciat is, qui corda & renes scrutatur, & nunc in medio nostrum est, Dominus noster IESVS CHRISTVS æternæ pacis princeps, quem toto pectore oro, ut, quod ad Nominis sui gloriam, & Ecclesiæ decorem, operari iam cæpit, clementer in nobis confirmet atq; obsignet, Amen.

Precatio

PRECATIO PVERORVM ADVER-
sus Corruptelas Verbi & Sacramentorum.

IESV precantum gloria
Tuere Verbi munera,
Procul faceffant funera,
Quæ Roma dat, quæ Thracia.

Nostris adesto cœtibus,
Tuis vt obftent hostibus,
Qui te Sacramentalibus,
Volunt remotum panibus.

Quod ordinas, hi diffipant,
Quod afferis tu, pernegant,
Tuasq; vires eleuant,
Si carpis, excommunicant.

Nil noſtra lis hîc efficit,
Nec vlla vox iam ſufficit,
Hoc virus omnes inficit,
Ni cor tuum mox afficit.

Ergò vide ſuſpiria,
Quæ noſtra fundunt pectora,
Mundi ruant deliria,
Ne ſic triumphant Tartara.

Conuerte tu ſanabiles,
Sed aufer intractabiles,
Dolos fuga palpabiles,
Solare Lacrymabiles.

Per

Per ultimi vim fulguris,
Dissolue cassēs Daemonis,
Per exitus spem sospitis,
Dona quietem Languidis.

Aduersus Orci naenias,
Nos armet alma Veritas,
Sanctiq; Flatus claritas,
Nostras gubernet semitas.

Vt expiati crimine,
Recto feramur tramite,
Ceu plenus olim lumine,
Ioseph erat sub Carcere.

Vel sicut inter impios
Mansit pius, quem Coelicos
Vidisse scimus nuncios
Orbis refert dum circulos.

O CHRISTE serua paruulos,
Gesta sinu pauperculos,
Ne perdat hostis surculos,
Caeli vnde plantes hortulos.

Sic nominis tui decus,
Noster sonabit Spiritus,
Iunctiq; te cantabimus,
In Angelorum cœtibus.

A M E N.

Rinder

Kinder Gebett / wider Irrsal vnd verführung.

GEKK Jesu Christ / du trewer hort /
Las vns ja rein dein heiligs Wort /
Versperr dem Papst all Thür vnd Pfort /
Vnd schütz vns für des Tärcken Mordt.

Erhalt auch hie dein Kirch vnd Lehr /
Deins Testaments feinden wehr /
Damit ihr giffet nicht hersch so sehr /
Denn dir es gilt vnd deiner Ehr.

Dein Weisheit wird geschendet gar /
Dein Warheit schilt man offenbar /
Dein Allmacht wer nur nennen thar /
Wird angeschnaubt / kumpt in gefahr.

Diss alles man so treibt vnd wagt /
Nach deinen Dienern nichts man fragt /
Du mußt es thun / dir seys geklagt /
Dein Beistandt ist vns zugesagt.

Drumb seuffzet zu dir vnser Hertz /
Auff dich ligt vnser Noth vnd schmerz /
Fürwar es ist der Welt kein scherz /
All ding sie deutet hinterwerz.

E

Beker

Beker / was zu bekeren ist /
Vnd dempff der andern macht vnd list /
Seg aus jr Sawrtzig / Schlamm / vnd mist /
Der du der armen zuflucht bist.

Komm mit des Jüngsten tages blick /
Lös vollents auff des Teuffels Strick /
Vnd nim vns weg für sein gerick /
Vnd vns an Leib vnd Seel erquick.

Dein Wort bleib vnser Speiß vnd Krafft /
Sonst seind wir bald mit Schwarm behafft /
Verleih vns deines Geistes Safft /
In dieser schweren Pilgrimschafft.

Wend ab von vns all Sünd vnd Schand /
Behüt vns ja für lägen tandt /
Wie Joseph in Egypten landt /
Vnd Daniel im fangen Standt.

Bewar vns arme Würmelein /
Vnd lass vns sein dein Samelein /
Daraus du machest pflänzelein /
In deinem Paradeiselein.

So wollen wir dein lob vnd preiß /
Ausbreiten hie mit allem fleiß /
Vnd folgend auch im Himelkreiß /
Dich rhämen mit den Engeln weiß.

A M E N.

Kinder Gebett / wider Irrsal vnd verführung.

HERR Jesu Christ / du trewer hort /
Las vns ja rein dein heiligs Wort /
Versperr dem Papst all Thür vnd
Vnd schütz vns für des Türcken Mordt
Erhalt auch hie dein Kirch vnd L
Deins Testaments feinden wehr /
Damit ihr gift nicht hersch so sehr
Denn dir es gilt vnd deiner Ehr

Dein Weisheit wird gesch
Dein Warheit schilt man
Dein Allmacht wer nur
Wird angeschnaubt / f

Diss alles man s
Nach deinen Diener
Du mußt es thun
Dein Beistand

Drumb f
Auf dich li
Fürwar
All dir

vnser Hertz /
vnd schmerck /
kein scherck /
ginterwerck.

✠

Beker